

Vergaderjaar 2014–2015

34 200 X

**Jaarverslag en slotwet Ministerie van Defensie
2014**

Nr. 4

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2014 wijzigingen aan te brengen in:

- a. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X);
- b. de begrotingsstaat inzake de baten-lastenagentschappen van dit Ministerie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

B. BEGROTINGSTOELICHTING

B1. LEESWIJZER

Budgettair kader

Uit de hiervoor vermelde samenvattende departementale begrotingsstaat blijkt dat ten opzichte van de tweede supplettoire begroting de begroting van de uitgaven voor 2014 met € 13,7 miljoen is verlaagd en dat de begroting van de ontvangsten voor 2014 met een bedrag van € 9,7 miljoen wordt verlaagd. Met deze mutaties uit de Slotwet 2014 leidt dit tot een uitgavenbudget van € 7.787,8 miljoen en een ontvangstenbudget van € 291,0 miljoen. Het bedrag voor de in 2014 aan te gane verplichtingen wordt verhoogd met € 29,5 miljoen tot een bedrag van € 7.678,1 miljoen.

Samenvatting belangrijkste begrotingswijzigingen

Het totaal aan mutaties gebruikmakend van de eindejaarsmarge van Defensie bedraagt – € 7,2 miljoen, bestaande uit € 2,9 miljoen voor exploitatie en – € 10,1 miljoen voor investeringen. Eén van de voornaamste oorzaken die het totale uitgavenbudget beïnvloedt is de doorwerking van de per saldo lagere ontvangsten van € 17,6 miljoen (exclusief ontvangsten HGIS). Het grootste deel hiervan zijn de lagere verkoopopbrengsten op het investeringsartikel 6 (€ 18,2 miljoen).

Bij de operationele commando's betreffen de verschillen met name de uitgaven van het CLSK (– € 25,8 miljoen) en het CLAS (€ 19,9 miljoen). Bij het CLSK zijn de uitgaven bij de vliegopleidingen € 11,7 miljoen lager. Ook de instandhoudingsuitgaven bij het Logistiek Centrum Woensdrecht zijn € 14 miljoen lager. De hogere uitgaven bij het CLAS betreffen met name de hogere uitgaven voor formatie (€ 7,4 miljoen) en instandhouding wapensystemen (€ 10,4 miljoen). Bij de ondersteunende dienst DMO is er een overschrijding van € 23,6 miljoen door hogere uitgaven bij ICT exploitatie (€ 17,9 miljoen), instandhouding (€ 6,2 miljoen) en overige exploitatie (€ 6,6 miljoen). Hier tegenover staan € 8,9 miljoen lagere uitgaven bij gereedstelling. De exploitatie-uitgaven van het CDC, onder meer bij de rechtspositie & juridische dienstverlening en de dienstverleningsactiviteit instroom en doorstroom, zijn € 10,8 miljoen lager uitgevallen. Bij het investeringsartikel is een overschrijding van € 10,1 miljoen gerealiseerd.

Voor HGIS is de eindejaarsmarge vastgesteld op € 37,8 miljoen. Deze eindejaarsmarge is bepaald op basis van de beschikbare budgetten conform de Najaarsnota (de kasschuif MINUSMA van € 10 miljoen) en de uiteindelijke realisatie van HGIS /BIV over 2014.

De hogere verplichtingen worden vooral veroorzaakt door minder investeringsverplichtingen op het gebied van groot materieel.

Toelichtingen

De mutaties in de Slotwet hebben een niet-beleidsmatig karakter en ontstaan door het verloop van de realisatie.

Mutaties

Bij de beleidsartikelen worden de mutaties naar oorzaak toegelicht. Het totaal van de mutaties sluit op de Slotwet, zoals die is opgenomen in de tabel voor de verplichtingen, de uitgaven en de ontvangsten.

Baten-lastenagentschappen

In de eerste en tweede suppletoire begroting 2014 zijn bij de baten-lastenagentschappen geen mutaties opgenomen. Voor het verschil tussen de begroting en de eindrealisatie wordt verwezen naar het Jaarverslag 2014.

B2. ALGEMENE TOELICHTING

In aansluiting op de tweede suppletoire begroting 2014 (samenhangende met de Najaarsnota), vastgesteld bij de Wet van xxxxx, strekt het onderhavige wetsvoorstel ertoe, op grond van artikel 10, derde lid, onder c, van de Comptabiliteitswet, per begrotingsartikel een positief dan wel negatief verschil tussen het beschikbare begrotingsbedrag en de realisatie op te heffen.

Overeenkomstig de voorschriften zijn de mutaties niet-beleidsmatig en hebben betrekking op boekhoudkundige dan wel uitvoeringstechnische aspecten.

Voor zover de aanpassingen van enige omvang zijn, is daarvan reeds eerder melding gemaakt in de Voorlopige Rekening Defensiebegroting 2014.

In aansluiting op de tweede suppletoire begroting 2014 ontstaat samenvattend het volgende beeld:

A. Uitgaven

Totaal van de (neerwaarts) bijgestelde uitgaven – € 13,660 miljoen

B. Ontvangsten

Totaal van de (neerwaarts) bijgestelde ontvangsten – € 9,743 miljoen

Ad A. Uitgaven

Het onderstaande overzicht geeft weer, vanaf de autorisatiebegroting, wat de gevolgen zijn van de mutaties voor de verschillende deelbudgetten en welk bedrag uiteindelijk voor elk defensieonderdeel beschikbaar was (x € 1 miljoen):

Bedragen x € 1 miljoen

artikel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Omschrijving	Inzet	CZSK	CLAS	CLSK	CKMar	Investeringen krijgs- macht	DIMO	CDC	Algemeen	Centraal apparaat	Geheim	Nominaal en onvoorzien	Totaal
Begroting 2014	6,3	694,8	1.105,9	638,3	311,5	1.193,7	815,3	972,3	113,7	1.698,3	5,3	46,7	7.602,0
Wijzigingen in samenhang met de Voorjaarsnota 2014	242,1	26,6	57,9	11,2	17,0	-70,9	-20,4	97,6	0,9	-95,8	0,0	18,9	285,1
B. Beleidsmatige wijzigingen:													
Stand Voorjaarsnota 2014	248,4	721,4	1.163,7	649,5	328,5	1.122,8	794,9	1.069,9	114,6	1.602,5	5,3	65,6	7.887,1
B. Beleidsmatige wijzigingen:	25,8	15,7	19,6	29,6	1,7	-67,4	-30,1	2,2	1,3	-18,4	0,0	-65,6	-85,7
Stand Najaarsnota 2014	274,2	737,1	1.183,3	679,1	330,2	1.055,4	764,8	1.072,0	115,9	1.584,1	5,3	0,0	7.801,4
Nadere wijzigingen:	- 21,6	- 0,9	19,9	- 25,8	3,8	10,1	23,6	- 10,8	- 15,5	4,9	- 1,4		- 13,7
Stand slotwet 2014	252,6	736,2	1.203,2	653,3	334,0	1.065,5	788,5	1.061,2	100,4	1.589,0	3,9	0,0	7.787,7

opmerking: afrondingsverschillen zijn mogelijk

De belangrijkste posten die de deelbudgetten en/of het defensiebudget beïnvloeden ten opzichte van het financiële niveau van de tweede suppletoire begroting 2014, samenhangend met de Najaarsnota 2014, zijn hieronder benoemd.

Wijzigingen

1. Realisatie uitgaven

Ten opzichte van de tweede suppletoire begroting betreffen de mindere uitgaven € 13,7 miljoen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de uitsplitsing naar HGIS / BIV (€ 19,9 miljoen lagere uitgaven), MH-17 (lagere uitgaven € 3,7 miljoen) en defensie (€ 9,9 miljoen meeruitgaven). De bijstellingen hebben betrekking op alle defensieonderdelen en worden nader toegelicht onder B3 – Artikelsgewijze toelichting.

2. Vaststellen eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge HGIS/BIV, exploitatie en investeringen is als volgt samengesteld:

HGIS / BIV

Omschrijving	Totaal uitgaven
Kasschuif 2e suppletoire begroting 2014 minusma	€ 10.000
Bijstelling (minder) uitgaven Crisisbeheersingsoperaties	€ 19.196
Bijstelling (meer) ontvangsten	€ 7.838
Bijstelling (minder) uitgaven Attachés	€ 728
Totaal eindejaarsmarge HGIS	€ 37.762

Exploitatie

Omschrijving	Totaal uitgaven
Bijstelling (minder) uitgaven excl. HGIS	€ 128
Bijstelling (meer) ontvangsten excl. HGIS	€ 613
Totaal eindejaarsmarge Defensie	€ 741

Investeringen

Omschrijving	Totaal uitgaven
Kasschuif 2e suppletoire begroting 2014	€ 68.000
Bijstelling uitgaven investeringen	- € 10.120
Bijstelling (minder) ontvangsten	- € 18.194
Totaal eindejaarsmarge Defensie	€ 39.686

2. Bijstelling (verrekenbare) ontvangsten

Conform de regels van de budgetdiscipline wordt het uitgavenbudget bij hogere en/of lagere ontvangsten evenredig bijgesteld. Voor 2014 geldt ten opzichte van de tweede suppletoire begroting een verlaging van in totaal € 9,7 miljoen als gevolg van lager gerealiseerde ontvangsten. Deze verlaging wordt bij Wijzigingen ontvangsten toegelicht. Het uitgavenbudget wordt met dit bedrag verlaagd.

Ad B. Ontvangsten

Het onderstaande overzicht geeft weer, vanaf de autorisatiebegroting, wat de gevolgen zijn van de mutaties voor de verschillende deelbudgetten en welk (eventueel afgerond) bedrag uiteindelijk voor elk defensieonderdeel beschikbaar was (x € 1 miljoen):

Bedragen x € 1 miljoen

artikel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Omschrijving	Inzet	CZSK	CLAS	CLSK	CKMar	Investeringen krijgs- macht	DIMO	CDC	Algemeen	Centraal apparaat	Geheim	Nominaal en onvoorzien	Totaal
Begroting 2014	6,3	694,8	1.105,9	638,3	311,5	1.193,7	815,3	972,3	113,7	1.698,3	5,3	46,7	7.602,0
Wijzigingen in samenhang met de Voorjaarsnota 2014	242,1	26,6	57,9	11,2	17,0	-70,9	-20,4	97,6	0,9	-95,8	0,0	18,9	285,1
B. Beleidsmatige wijzigingen:													
Stand Voorjaarsnota 2014	248,4	721,4	1.163,7	649,5	328,5	1.122,8	794,9	1.069,9	114,6	1.602,5	5,3	65,6	7.887,1
B. Beleidsmatige wijzigingen:	25,8	15,7	19,6	29,6	1,7	-67,4	-30,1	2,2	1,3	-18,4	0,0	-65,6	-85,7
Stand Najaarsnota 2014	274,2	737,1	1.183,3	679,1	330,2	1.055,4	764,8	1.072,0	115,9	1.584,1	5,3	0,0	7.801,4
Nadere wijzigingen:	- 21,6	- 0,9	19,9	- 25,8	3,8	10,1	23,6	- 10,8	- 15,5	4,9	- 1,4		- 13,7
Stand slotwet 2014	252,6	736,2	1.203,2	653,3	334,0	1.065,5	788,5	1.061,2	100,4	1.589,0	3,9	0,0	7.787,7

Opmerking: afrondingsverschillen zijn mogelijk

Wijzigingen ontvangsten

De per saldo lagere ontvangsten (inclusief HGIS) die, volgens de regels van de budgetdiscipline, het uitgavenbudget met eveneens € 9,7 miljoen verlagen, vinden vooral hun oorzaak bij de Investerings Krijgsmacht (lagere verkoopopbrengsten van € 18,2 miljoen). Daarentegen zijn de ontvangsten bij het artikel inzet € 7,8 miljoen hoger uitgevallen, zijnde de VN-bijdrage voor MINUSMA (€ 5,4 miljoen), hogere ontvangsten uit contributies (€ 1,4 miljoen) en de meerontvangst van rederijen voor de inzet van de VPD's (€ 1 miljoen). De overige kleinere (meer of minder) ontvangsten komen voort uit personele en materiële ontvangsten bij de defensieonderdelen.

Voor een meer uitgebreide toelichting op de mutaties van de ontvangsten wordt verwezen naar B3 – Artikelsgewijze toelichting.

B3. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Voor het verklaren van verschillen tussen de gerealiseerde bedragen en de standen in de tweede supplettoire begroting 2014 worden op het niveau van artikel de verschillen toegelicht als die groter zijn dan of gelijk zijn aan 5 procent of € 5 miljoen.

Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 1 Inzet

Artikel 1 Inzet (Bedragen x € 1.000)	Stand 2e supplettoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e supplettoire begroting
Verplichtingen	274.187	263.764	- 10.423
Programma-uitgaven	274.187	252.576	- 21.611
<i>Opdracht Inzet</i>			
<i>- waarvan crisisbeheersingsoperaties (HGIS)</i>	245.572	228.517	- 17.055
<i>- waarvan financiering nationale inzet krijgsmacht</i>	2.500	1.939	- 561
<i>- waarvan overige inzet</i>	26.115	22.120	- 3.995
Programma-ontvangsten	3.807	11.645	7.838
<i>- waarvan crisisbeheersingsoperaties (HGIS)</i>	1.407	8.293	6.886
<i>- waarvan overige inzet</i>	2.400	3.352	952

Verplichtingen

De realisatie van de totale verplichtingen van het artikel Inzet is € 10,4 miljoen lager dan de tweede supplettoire begroting. Dit heeft als oorzaak dat er minder verplichtingen voor de missie ISAF en de strijd tegen ISIS in Irak in 2014 zijn aangegaan dan was voorzien in de raming.

Uitgaven

De realisatie van de totale uitgaven van het artikel Inzet is € 21,6 miljoen lager ten opzichte van de tweede supplettoire begroting.

Diverse operaties en contributies (HGIS)

De HGIS-realisatie is uitgekomen op een bedrag van € 228,5 miljoen. Dit is € 17,1 miljoen lager ten opzichte van de tweede supplettoire begroting. Dit verschil wordt veroorzaakt door minder uitgaven voor de strijd tegen ISIS in Irak (– € 14 miljoen) en Afghanistan (– € 8 miljoen) en de hogere uitgaven voor MINUSMA (€ 7,7 miljoen).

Overige inzet

Onder de post «overige inzet» worden de *Nuclear Security Summit*, de uitgaven vanuit de ramp met de MH-17 en de *Vessel Protection Detachment* (VPD's) verantwoord. Voor de inzet van VPD's is de realisatie € 2,1 miljoen lager dan was voorzien in de tweede supplettoire begroting. Er zijn minder inzetten uitgevoerd dan waar rekening mee werd gehouden. Tevens is de realisatie van MH-17 met € 3,7 miljoen lager dan geraamd. Verder is voor de NSS conferentie € 0,9 miljoen meer uitgegeven.

Ontvangsten

De HGIS-ontvangsten komen € 7,8 miljoen hoger uit ten opzichte van de tweede supplettoire begroting. De ontvangsten van de rederij voor de vergoeding van de inzet van VPD's ter bestrijding van de piraterij in Somalië vallen met € 1 miljoen hoger uit. Daarnaast is de VN-bijdrage voor MINUSMA van € 5,4 miljoen eerder ontvangen. Deze was niet voor 2014 geraamd maar voor latere jaren. Verder is er sprake van restitutie van VN-contributies (€ 1,4 miljoen).

Beleidsartikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten

Artikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten (bedragen x € 1.000)	Stand 2e supplettoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e supplettoire begroting
Verplichtingen	737.050	750.869	13.819
Uitgaven	737.050	736.193	– 857
Programma uitgaven	141.274	133.877	– 7.812
Opdracht Gereedstelling en instandhouding Commando ZSK	141.274	133.877	– 7.812
– waarvan inzet en gereedstelling	18.590	20.161	1.571
– waarvan bijdragen aan SSO's ¹	16.619	16.204	– 415
– waarvan instandhouding	106.065	97.097	– 8.968
Apparaatsuitgaven	595.776	602.316	6.540
Staven	9.386	10.035	649
Operationele eenheden Commando ZSK	586.390	592.281	5.891
Apparaat per uitgavencategorie	595.776	602.316	6.540
personele uitgaven	534.609	534.497	– 112
– waarvan eigen personeel	501.211	504.028	2.817
– waarvan operationele toelage	29.698	27.818	– 1.880
– waarvan externe inhuur	3.700	2.651	– 1.049
materiele uitgaven	61.167	67.819	6.652
– waarvan bijdragen aan SSO's ²	2.800	6.917	4.117
– waarvan huisvesting en infrastructuur	4.672	5.925	1.253
– waarvan ICT	3.018	3.308	290
– waarvan overige exploitatie	50.677	51.669	992

Artikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten (bedragen x € 1.000)	Stand 2e suppletore begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletore begroting
Apparaatsontvangsten	19.951	19.714	- 237

¹ Shared Service Organisatie Rijkswaterstaat corporate dienst

² Shared Service Organisatie Paresto

Verplichtingen

De verhoging van de verplichtingen van dit artikel ten opzichte van de tweede suppletore begroting 2014 bedraagt € 13,8 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door meer aangegane verplichtingen binnen het apparaat en voor magazijnvoorraden van CZSK.

Uitgaven

De uitgaven zijn met € 0,8 miljoen lager gerealiseerd dan het budget van de tweede suppletore begroting.

De instandhoudingskosten zijn € 8,9 miljoen lager uitgevallen door het niet in 2014 betalen van facturen voor het uitbestede onderhoud en instandhouding van de ZrMs «Rotterdam» (€ 4 miljoen) en de aanschaf van *single eye acquisition systems* (€ 2,7 miljoen). Met de betaling van deze facturen was in de tweede suppletore begroting wel rekening gehouden.

De lagere uitgaven worden voor het merendeel gecompenseerd door hogere apparaatsuitgaven van € 6,6 miljoen voor gebruik infrastructuur, kleding en hogere uitgaven voor catering Paresto. De omzet ten behoeve van de voeding en catering is in 2014 met € 4,1 miljoen gestegen als gevolg van meer uitzendingen en oefeningen.

Ontvangsten

De ontvangsten zijn met € 0,2 miljoen neerwaarts bijgesteld ten opzichte van de tweede suppletore begroting.

Beleidsartikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten

Artikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten (bedragen x € 1.000)	Stand 2e suppletore begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletore begroting
Verplichtingen	1.183.368	1.290.862	107.494
Uitgaven	1.183.368	1.203.245	19.877
Programma uitgaven	133.496	139.710	6.214
Oprichting Gerechtshof en instandhouding Commando LAS	133.496	139.710	6.214
– waarvan gereedstelling	52.392	49.031	- 3.361
– waarvan instandhouding	81.104	90.679	9.575
Apparaatsuitgaven	1.049.872	1.063.535	13.663
Staven	3.734	3.666	- 68
Operationele eenheden Commando LAS	1.046.138	1.059.869	13.731
Apparaat per uitgavencategorie	1.049.872	1.063.535	13.663
personele uitgaven	979.127	986.631	7.504

Artikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten (bedragen x € 1.000)	Stand 2e suppletoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletoire begroting
<i>- waarvan eigen personeel</i>	937.368	939.518	2.150
<i>- waarvan operationele toelage</i>	36.180	42.618	6.438
<i>- waarvan externe inhuur</i>	5.579	4.495	- 1.084
materiele uitgaven	70.745	76.904	6.159
<i>- waarvan bijdragen aan SSO's¹</i>	8.400	9.151	751
<i>- waarvan overige exploitatie</i>	62.345	67.753	5.408
Apparaatsontvangsten	20.523	21.691	1.168

¹ Shared Service Organisatie Paresto

Verplichtingen

De realisatie van de verplichtingen is € 107,5 miljoen hoger dan werd voorzien ten tijde van de tweede suppletoire begroting. Dit betreft voornamelijk de verwerving van reservedelen ten behoeve van de instandhouding van de wapensystemen door het Materieellogistiek Commando Land, hogere personele en materiele exploitatie en een technische mutatie.

Uitgaven

De uitgaven voor instandhouding zijn € 9,6 miljoen hoger uitgevallen bij het Materieellogistiek Commando Land, te wijten aan drie oorzaken. Allereerst is de realisatie op bestaande onderhoudscontracten aanzienlijk hoger geweest dan gepland. Ten tweede is de beschikbare verwervingscapaciteit beter ingericht waardoor snellere totstandkoming van nieuwe overeenkomsten mogelijk bleek dan bij de 2^e suppletoire begroting was voorzien. Ten derde is er sprake geweest van een hogere doorbelasting vanuit het Marinebedrijf dan waar in de tweede suppletoire begroting rekening mee was gehouden.

De hogere apparaatsuitgaven van € 13,7 miljoen worden voor het merendeel veroorzaakt door hogere uitgaven aan operationele toelagen (€ 6,4 miljoen). De hogere realisatie ten opzichte van de tweede suppletoire begroting heeft twee oorzaken: ten eerste hebben er in het laatste kwartaal relatief meer grote oefeningen plaatsgevonden dan in de eerdere kwartalen en daarnaast hebben er in de laatste maanden van 2014 meer dan verwacht betalingen plaatsgevonden waarvan een deel oorspronkelijk in 2015 was gepland. De overige exploitatie is € 6 miljoen hoger uitgekomen. Deze hogere uitgaven betreffen catering en operationele voeding van Paresto, bedrijfshulpverleningsartikelen en hogere uitgaven voor kleding.

Ontvangsten

De hogere ontvangsten bedragen € 1,2 miljoen ten opzichte van de tweede suppletoire begroting 2014.

Beleidsartikel 4 Taakuitvoering Luchtstrijdkrachten

Artikel 4 Taakuitvoering Luchtstrijdkrachten (bedragen x € 1.000)	Stand 2e supplettoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e supplettoire begroting
Verplichtingen	679.077	704.621	25.544
Uitgaven	679.077	653.271	- 25.806
Programma uitgaven	166.294	147.339	- 18.955
Opdracht Gereedstelling en instandhouding Commando LSK	166.294	147.339	- 18.955
- waarvan gereedstelling	13.138	9.562	- 3.576
- waarvan instandhouding	153.156	137.777	- 15.379
Apparaatsuitgaven	512.783	505.932	- 6.851
Staven	21.349	10.265	- 11.084
Operationele eenheden Commando LSK	491.434	495.667	4.233
Apparaat per uitgavencategorie	512.783	505.932	- 6.851
personele uitgaven	410.756	413.109	2.353
- waarvan eigen personeel	401.719	404.707	2.988
- waarvan operationele toelage	5.044	4.679	- 365
- waarvan externe inhuur	3.993	3.724	- 269
materiele uitgaven	102.027	92.823	- 9.204
- waarvan bijdragen aan SSO's ¹	1.850	3.856	2.006
- waarvan overige exploitatie	100.177	88.967	- 11.210
Apparaatsontvangsten	14.540	13.052	- 1.488

¹ Shared Service Organisatie Paresto

Verplichtingen

De realisatie van de verplichtingen van dit artikel ten opzichte van de tweede supplettoire begroting 2014 bedraagt € 704,6 miljoen. De € 25,5 miljoen hogere realisatie van de verplichtingen komt voort uit de verantwoording van reparatie- en onderhoudsopdrachten voor vliegtuigen en helikopters (open werkorders). Tevens zorgt een technische correctie voor een verhoging.

Uitgaven

De uitgaven ten opzichte van de tweede supplettoire begroting 2014 zijn € 25,8 miljoen lager dan verwacht. Dit komt met name door lagere uitgaven aan vliegopleidingen (€ 11,7 miljoen) en lagere instandhoudingsuitgaven bij het Logistiek Centrum Woensdrecht (€ 14 miljoen).

Ontvangsten

Ten opzichte van de tweede supplettoire begroting is € 1,5 miljoen minder ontvangen.

Beleidsartikel 5 Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee (CKmar)

Artikel 5 Taakuitvoering Marechaussee (bedragen x € 1.000)	Stand 2e supplettoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e supplettoire begroting
Verplichtingen	330.231	337.665	7.434

Artikel 5 Taakuitvoering Marechaussee (bedragen x € 1.000)	Stand 2e suppletoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletoire begroting
Uitgaven	330.231	333.990	3.759
Programma uitgaven	2.282	1.617	- 665
Opdracht Inzet KMAR	2.282	1.617	- 665
- waarvan gereedstelling	2.282	1.617	- 665
Apparaatsuitgaven	327.949	332.373	4.424
Staven	9.293	35.817	26.524
Operationele eenheden KMAR	318.656	296.556	- 22.100
Apparaat per uitgavencategorie	327.949	332.373	4.424
personele uitgaven	294.469	297.663	3.194
- waarvan eigen personeel	290.059	293.639	3.580
- waarvan operationele toelage	3.910	3.744	- 166
- waarvan externe inhuur	500	280	- 220
materiele uitgaven	33.480	34.710	1.230
- waarvan bijdragen aan SSO's ¹	300	753	453
- waarvan overige exploitatie	33.180	33.957	777
Apparaatsontvangsten	4.950	6.529	1.579

¹ Shared Service Organisatie Paresto

Verplichtingen

De realisatie van verplichtingen is € 7,4 miljoen hoger dan in de tweede suppletoire wet. Dit houdt verband met hogere apparaatsuitgaven, het onderhoudscontract voor motorfietsen en een leasecontract voor bootjes.

Uitgaven

De realisatie komt € 4,4 miljoen hoger uit dan het budget van de tweede suppletoire begroting als gevolg van een hogere personele bezettingsgraad. Daarbij zijn er verschillen binnen formatie ontstaan tussen staf en operationele eenheden. Met het omklapmoment van de reorganisatie zijn de uitgaven van OTCKmar ten onrechte ten laste gekomen van de staf, waar deze op de operationele eenheden terecht moest komen. Daar het onderscheid op formatie tussen staf en operationele eenheden in de begroting 2015 verdwijnt, zijn er geen correcties meer uitgevoerd binnen het personele en financiële systeem.

Ontvangsten

De hogere ontvangsten van € 1,6 miljoen ten opzichte van de tweede suppletoire begroting zijn vooral het gevolg van de inzet van het Kmar-personeel in het Caribisch gebied en voor civiele politiemissies.

Beleidsartikel 6 Investerings Krijgsmacht

Beleidsartikel 6 Investerings Krijgsmacht	Stand 2e suppletoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletoire begroting
Verplichtingen	902.526	996.956	94.430
Uitgaven	1.055.360	1.065.480	10.120
Programmauitgaven	1.055.360	1.065.480	10.120
6.1 Opdracht Voorzien in nieuw materieel	595.570	604.014	8.444

Beleidsartikel 6 Investerings Krijgsmacht	Stand 2e suppletoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletoire begroting
6.2 Opdracht Voorzien in infrastructuur	303.800	309.820	6.020
– waarvan bijdragen SSO (DVD)	27.143	27.353	210
6.3 Opdracht Voorzien in ICT	62.761	64.938	2.177
– waarvan bijdragen SSO (DTO)	51.735	68.113	16.378
6.4 Bekostiging Wetenschappelijk onderzoek	62.800	59.403	– 3.397
6.5 Bijdrage aan de NAVO	30.429	27.305	– 3.124
Programmaontvangsten	137.814	119.620	– 18.194
– waarvan verkoopopbrengsten groot materieel	116.218	92.946	– 23.272
– waarvan verkoopopbrengsten infrastructuur	15.700	20.417	4.717
– waarvan overige ontvangsten	5.896	6.257	361

Verplichtingen

De realisatie van de verplichtingen zijn € 94,4 miljoen hoger dan begroot. Dit heeft als belangrijkste oorzaak (€ 80 miljoen) de verantwoording van de aangegane verplichtingen door de DVD voor het voorzien in infrastructuur. De overige verhoging komt voort uit hogere verplichtingen voor het voorzien in nieuw materieel.

Uitgaven

De investeringen zijn in totaal € 10,1 miljoen ten opzichte van het budget van de tweede suppletoire begroting gerealiseerd. Daarvan betreft € 8,4 miljoen overrealisaties bij projecten voor Voorzien in Nieuw Materieel, waarvan de grootste met een overrealisatie van € 3,1 miljoen betrekking heeft op het project Chinook. Het overige deel betreft kleine overschrijdingen bij een groot aantal projecten. Voorzien in Infrastructuur en Voorzien in ICT hebben respectievelijk € 6,0 en € 2,2 miljoen meer gerealiseerd door het sneller opleveren van een aantal kleinere projecten. Daartegenover staan onderrealisaties van respectievelijk € 3,4 en € 3,1 miljoen voor de bekostiging van het wetenschappelijk onderzoek en de bijdrage aan de NAVO-investeringen.

Ontvangsten

De realisatie van de ontvangsten is € 18,2 miljoen lager dan het budget bij de tweede suppletoire begroting.

De verkoopopbrengsten groot materieel zijn met € 23,7 miljoen achtergebleven. Door externe factoren die invloed hebben gehad op het verkoopproces, zoals vertraging in het tekenen van contracten en het wachten op vergunningen door externen, is € 6,2 miljoen minder ontvangen. Verder is € 6,8 miljoen minder ontvangen door te laat ontvangen betalingen ingevolge lopende contracten. Daarnaast zijn de verwachte ontvangsten van royalty's (in totaal € 10,3 miljoen) vertraagd. Hierdoor vallen deze ontvangsten in 2015.

De ontvangsten vanuit de verkoop van onroerende goederen zijn € 4,7 miljoen hoger uitgevallen.

Beleidsartikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie

Artikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie (bedragen x € 1.000)	Stand 2e supplettoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e supplettoire begroting
Verplichtingen	764.808	606.479	- 158.329
Uitgaven	764.808	788.427	23.619
Programma uitgaven	296.152	293.389	- 2.763
Opdracht Logistieke ondersteuning	296.152	293.389	- 2.763
- waarvan gereedstelling	223.717	214.792	- 8.925
- waarvan instandhouding	72.435	78.597	6.162
Apparaatsuitgaven	468.656	495.038	26.382
Staven	7.185	8.382	1.197
Ondersteuning operationele eenheden	461.471	486.656	25.185
Apparaat per uitgavencategorie	468.656	495.038	26.382
personele uitgaven	190.441	192.287	1.846
- waarvan eigen personeel	169.794	172.534	2.740
- waarvan operationele toelage	312	180	- 132
- waarvan externe inhuur	20.335	19.573	- 762
materiele uitgaven	278.215	302.751	24.536
- waarvan ICT / bijdrage SSO DMO /OPS	210.845	228.784	17.939
- waarvan bijdragen aan SSO Paresto ¹	300	363	63
- waarvan overige exploitatie	67.070	73.604	6.534
Programma ontvangsten			
Apparaatsontvangsten	26.197	25.189	- 1.008

¹ Shared Service Organisatie IVENT en Paresto

Verplichtingen

Met de supplettoire begrotingen zijn uitgavenbudgetten met de daarbij behorende verplichtingen van DMO ontvlochten naar het CLAS voor de instandhouding van de Landsystemen en naar het CLSK voor de types NH-90 en KDC-10. Door deze technische mutatie is het verplichtingenbudget voor 2014 gestegen bij het CLAS en CLSK en gedaald bij de DMO. Dit is een technische mutatie, die voor het totaal van de verplichtingen van Defensie geen gevolg heeft. Tevens zijn voor ICT en overige exploitatie meer verplichtingen aangegaan dan werd voorzien bij de tweede supplettoire wet.

Uitgaven

De uitgaven zijn per saldo € 23,6 miljoen hoger uitgevallen dan voorzien bij de tweede supplettoire begroting. Dit komt met name door de hogere ICT exploitatie-uitgaven. Gedurende het jaar had de SSO's DTO (DMO OPS) achterstand in het factureren van het ICT diensten. Na de opstelling van de tweede supplettoire begroting is deze achterstand onverwacht ingelopen.

Ontvangsten

De personele en materiele ontvangsten zijn € 1 miljoen lager uitgekomen dan werd verwacht in de tweede supplettoire begroting.

Beleidsartikel 8 Ondersteuning krijgsmacht door Commando Diensten Centra

Artikel 8 Ondersteuning krijgsmacht door Commando Diensten Centra (bedragen x € 1.000)	Stand 2e suppletoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletoire begroting
Verplichtingen	1.072.054	1.057.642	- 14.412
Uitgaven	1.072.054	1.061.257	- 10.797
Programmauitgaven		12	12
Opdracht Dienstverlenende eenheden		12	12
– waarvan gereedstelling		1	1
– waarvan instandhouding		11	11
Apparaatsuitgaven	1.072.054	1.061.245	- 10.809
Staf CDC	15.802	9.706	- 6.096
Ondersteuning operationele eenheden	1.037.674	1.033.689	- 3.985
Attachés	18.578	17.850	- 728
Apparaat per uitgavencategorie	1.072.054	1.061.245	- 10.809
personele uitgaven	442.069	443.228	1.159
– waarvan eigen personeel	412.392	414.134	1.742
– waarvan operationele toelage	248	1.037	789
– waarvan attachés	10.429	11.841	1.412
– waarvan externe inhuur	19.000	16.216	- 2.784
materiele uitgaven	629.985	618.017	- 11.968
– waarvan huisvesting en infrastructuur (incl. bijdrage SSO DVD)	383.560	385.000	1.440
– waarvan bijdrage SSO DVD huisvesting en infrastructuur	141.761	193.218	51.457
– waarvan overige exploitatie (incl bijdrage SSO Paresto)	238.276	227.008	- 11.268
– waarvan bijdrage door SSO Paresto (catering; overige exploitatie)	35.140	31.013	- 4.127
– waarvan overige exploitatie attachés	8.149	6.009	- 2.140
Apparaatsontvangsten	49.785	49.243	- 542

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget van het CDC kent een onderrealisatie ten opzichte van de tweede suppletoire begroting van € 14,4 miljoen, samenhangend met de verlaging van uitgaven.

Uitgaven

De uitgaven zijn per saldo € 10,8 miljoen lager dan in de tweede suppletoire begroting. De uitgaven voor huisvesting en infrastructuur zijn € 1,4 miljoen hoger. Het budget voor de instandhouding van de infrastructuur, dat door de SSO DVD wordt uitgevoerd bleek ontoereikend voor de instandhouding van de totale vastgoed portefeuille en is verhoogd (€ 51,5 miljoen). Deze technische mutatie betreft een interne herschikking binnen huisvesting en infrastructuur, doordat minder is uitgegeven aan vooral huren, energie en water. Verder is bij de dienstverleningsactiviteiten Rechtspositie & Juridische Dienstverlening (- € 6,1 miljoen), Instroom en Doorstroom (- € 4,6 miljoen), Energie & Water (- € 5,5 miljoen) en Overig (- € 3,5 miljoen) sprake van lagere uitgaven. Bij Niet Operationeel Dienstvervoer (€ 2,7 miljoen) en Opleidingen (€ 1,9 miljoen) was sprake van hogere uitgaven.

Ontvangsten

De personele en overige ontvangsten zijn nagenoeg op het budget gerealiseerd.

Niet-beleidsartikel 9 Algemeen

Artikel 9 Algemeen	Stand 2e suppletore begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletore begroting
Verplichtingen	115.880	81.246	- 34.634
Programma-uitgaven			
Subsidies en bijdragen	25.132	22.104	- 3.028
Bijdrage NAVO en internationale samenwerking	38.006	37.001	- 1.005
Overige uitgaven	52.742	41.265	- 11.477
Totaal programma-uitgaven	115.880	100.370	- 15.510
Totaal ontvangsten	0	0	0

Verplichtingen

De realisatie van de verplichtingen is € 34,6 miljoen lager dan in de tweede suppletore begroting was opgenomen. Dit betreft voornamelijk overige Departementsbrede uitgaven, waarop onder meer de schadeclaims verantwoord worden.

Uitgaven

De realisatie van de uitgaven is € 15,5 miljoen lager uitgevallen dan bij de tweede suppletore begroting was voorzien. Bij subsidies en bijdragen is de bijdrage aan STOAG lager uitgevallen dan geraamd. Bij overige uitgaven is de lagere realisatie een gevolg van het doorschuiven van de claim van het Nationaal Militair Museum naar 2015 (€ 3,5 miljoen), lagere milieu uitgaven (€ 2,5 miljoen) en verder de lager dan geraamde schadeclaims (€ 5 miljoen).

Niet-beleidsartikel 10 Centraal Apparaat

Artikel 10 Centraal apparaat	Stand 2e suppletore begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletore begroting
Verplichtingen	1.584.132	1.584.117	- 15
Apparaatsuitgaven			
Bestuursstaf	76.240	74.754	- 1.486
Militaire inlichtingen- en Veiligheidsdienst	67.322	62.522	- 4.800
Pensioenen en uitkeringen ¹	1.226.357	1.237.183	10.826
Wachtgelden, inactiviteitswedden en SBK-gelden	214.213	214.590	377
Totaal apparaatsuitgaven	1.584.132	1.589.049	4.917
Apparaat per uitgavencategorie	1.584.132	1.589.049	4.917
personele uitgaven	1.566.860	1.575.860	9.000
- waarvan eigen personeel	121.879	121.615	- 264
- waarvan eigen inhuur	4.411	2.472	- 1.939
- waarvan pensioenen, wachtgelden en uitkeringen	1.440.570	1.451.773	11.203

Artikel 10 Centraal apparaat	Stand 2e suppletoire begroting 2014	Stand Slotwet 2014	verschil met 2e suppletoire begroting
materiele uitgaven	17.272	13.189	- 4.083
– waarvan bijdragen aan SSO's ²	170	498	328
– waarvan overige exploitatie	17.102	12.691	- 4.411
Totaal ontvangsten	23.219	24.360	1.141

¹ Waarvan niet relevant:

² Shared Service Organisatie Paresto

Verplichtingen

De realisatie van de verplichtingen is uitgekomen op het niveau van de tweede suppletoire begroting.

Uitgaven

De uitgaven komen € 4,9 miljoen hoger uit ten opzichte van de tweede suppletoire begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere uitgaven voor de ereschulden, veteranen en waardeoverdrachten van pensioenen. Dit is voor een deel gecompenseerd door de lagere uitgaven binnen de exploitatie, met name bij overige exploitatie.

Ontvangsten

De realisatie van de personele ontvangsten bedraagt € 1,1 miljoen meer dan was geraamd bij de tweede suppletoire begroting.

Baten-lastenagentschappen

Defensie Telematica Organisatie, Dienst Vastgoed Defensie en Paresto

In de eerste en tweede suppletoire begroting 2014 zijn bij de baten-lastenagentschappen geen mutaties opgenomen. Voor het verschil tussen de begroting en de eindrealisatie wordt verwezen naar het Jaarverslag 2014.